

Terror i horror

Vull la negra nit

Arнау Pons és poeta, assagista i traductor

ARNAU PONS

“De petita vivia meravellada.” Rodoreda ho escriu en el pròleg de *Quanta, quanta guerra...*, una obra que diu que va néixer “al vestibul de l’antic Publi Cinema” quan va entrar-hi “a mirar les fotos de la pel·lícula que estaven passant: *El manuscrit trobat a Saragossa*”: “Cada fotografia, cada paisatge, cada expressió en el rostre dels actors eren una pura meravella.” L’embadaliment de la nena davant la veu de l’avi Gurguí, de la qual podia brollar un “àngel de la missa” majestuós i aombrat, amb dos esclats daurats en el lloc de la cara i vingut del no-res per matar l’avorriment dominical, continuarà intacte a les sales dels cinemes que freqüentarà de gran per matar el cuc de la creació. És evident que aquest àngel de l’avi es confon gustós amb els éssers de fantasia i de por del cinema de ciència ficció, o de dibuixos animats, que tant l’atreïen i la distreïen. Fins que podia arribar a exclamar, en una carta a Obiols: “Ja estic tipa de ninots.” Amb aquesta correspondència ens assabentem d’algunes de les pel·lícules que va veure a París, com ara *L’ascensió a l’Annapurna*, el famós documental francès (“molt interessant: però fa patir”), “l’esplèndid” curt sobre els “ocells aquàtics”, *La pêche au trésor dels Germans Marx* (“de les millors que he vist”), un documental sobre la caça del goril·la, que és

menjat quan ja put, perquè, com diuen els nadius, “la pudor no es menja”, la nova versió de *Robin dels boscos* (“no val res”), *O.K. Neuron* (“fan riure amb trucs barroers. Però fan riure”), o *La vida de Clémenceau*, en què se’l veu “fent el boig per les trinxeres” i que l’empeny a subratllar: “Fa tristesa de veure com un país envia la gent a fer de màrtirs.” És impossible de no pensar en la rondalla sobre la destinació de les ànimes que el fill del ferrer conta a la filla del protagonista de *La mort i la primavera* quan llegim: “I el viatge de la carrossa pel cel és fantàstic”, moment en què Rodoreda explica a Obiols la meravella d’*El viatge a la Lluna* de Méliès. Són els anys cinquanta, en què descobreix la pintura i afirma: “Ja tinc estil i un món”. Klee, Dubuffet i Miró li ho forniran, de la mateixa manera que Michaux, amb Ailleurs, perfectament podria haver-li servit d’embranzida per escriure *Viatges i flors*.

En els arxius de la Fundació Mercè Rodoreda hi ha deu fulls que contenen una síntesi narrada de quatre clàssics del gènere fantàstic: *Return of the fly*, *The invisible enemy*, *The mummy* i *20 millions miles to Earth*. És un misteri el que Rodoreda en pensava fer. Cert és, però, que les seves obres menys conegudes no deixen de ser una reflexió dins l’esclatxa que separa terror i horror. Després d’haver vist la incòmoda pel·lícula d’Alain Resnais, *Nuit et brouillard*, que mostra la realitat dels camps d’extermini nazis, escriurà el conte homònim, *Nit i boira*, que publicarà tres anys després de la mort de Franco, al costat d’un altre relat, *Semblava de seda*, en què torna a aparèixer un àngel, ara el de la necrofilia, tot negre i voltat d’un vent que somou les branques del

cementiri, talment el vent geme-gós del somni que descriu com una angoixa en el pròleg de *Quanta, quanta guerra...* El vent serà aquest aliat de la imaginació que fa venir por. I ella se’n servirà com si fos un alè creador. L’art de Rodoreda no resideix en la gràcia de saber contar històries trepidants, sinó en la màgia de saber fer moure consciències amb nom i cognoms, com si fossin branques, o sense cognoms (com Cecília C.), o fins i tot amb el nom esborrat per inútil, a *La mort i la primavera*.

Amb tota aquesta dèria i aquesta afeció pel cinema, qualsevol diria

que l’autora preparava seriosament el terreny perquè les seves obres poguessin servir d’inspiració per al setè art. De fet, les de *lectura obligatòria*, *La plaça del Diamant*, *Mirall trencat* i *Aloma*, ja tenen, o tindran ben aviat, la seva plasma-

ció en pantalla gran, petita, o en format escènic. Diu molt de la recepció de l’obra de Mercè Rodoreda en el seu propi país el fet que el projecte d’Agustí Villaronga sobre la novel·la més ambiciosa de l’autora quedés encallat ara fa vint anys. És com si hi hagués una mena d’incapacitat obstinada d’assumir obres d’aquesta naturalesa, que a sobre, com *El castell* de Kafka, estan sense acabar, cosa que les situa en l’àmbit de les divagacions més interessants sobre la inconclusió de l’escriptura (Mallarmé o Blanchot).

Vaig llegir *La mort i la primavera* quan n’Agustí Villaronga treballava en el seu guió, i vaig viure com un espectador aquella gran ambició cinematogràfica fins a la seva impossibilitat. Era el 1989 i jo acabava d’arribar a Barcelona. Estava tan astorat davant d’una obra com aquella, en català, que la vaig fer córrer entre els amics. N’Andreu Vidal em va dir que se l’havia llegida d’una tirada, fins a l’alba. En Blai Bonet, que Rodoreda sempre l’havia impressionat, però allò no s’ho esperava. *El mar* (1958) i *La mort i la primavera* tenen frases que podriem bescanviar i ja no sabríem qui és qui: “Groc, amb els ulls negres, amb aquella profunditat morada i lluent dels qui estimen morint-se.” Són –jo les veig així– dues escopinades de poesia a la cara més neta de la nostra societat.

L’exposició que preparem per a començaments de l’any vinent amb els materials que han quedat d’aquest projecte truncat mostra l’esforç d’un artista i del seu equip d’artistes per fer realitat el que hauria pogut situar Catalunya i la seva literatura, molt abans de les fires de Guadalajara i Frankfurt, al bell mig de les constel·lacions més significatives del cinema europeu. |

<p>agenda</p> <p>mayo</p> <p>(A)*</p> <p>* ÀMBITO cultural</p> <p>El Corte Inglés</p> <p>www.elcorteingles.es</p>	<p>Lunes 5, 19 y 26</p> <p>19.00 h. X Curso “Cómo nace un libro” De la idea al producto. Curso sobre la creación literaria y la edición. Inscripción finalizada.</p>
	<p>Martes 6, 13, 20 y 27</p> <p>18.30 h. Cita con el cine... MARTES DE OSCAR. Visionado y coloquio sobre películas ganadoras de varios premios Oscar, a cargo del escritor cinematográfico Rafael Dalmau. El día 6, “El Mago de Oz”, de Victor Fleming. El 13, “Al este del Edén”, de Elia Kazan. El martes 20, “Tarde de perros”, de Sydney Lumet, y el 27, “El ultimátum de Bourne” de Paul Greengrass.</p>
	<p>Miércoles 7, 14, 21 y 28</p> <p>19.00 h. Octava edición del curso “Cómo nace un vino: De la Cepa a la Copa”. Inscripción finalizada.</p>
	<p>Jueves</p> <p>8 19.00 h. Espectáculo poético-musical “Intima Rodoreda”, a cargo de la actriz Dolores Martínez y el músico Angel Martínez.</p> <p>15 19.00 h. Presentación del libro “Avár. El pasado vive entre nosotros”, de Margarida Domingo y Joan Parra.</p> <p>22 19.00 h. Presentación del CD “Entre amigos”, de Sergio Pamies, a cargo del profesor de historia del Conservatorio del Liceo, Jaume Uriach.</p> <p>29 19.00 h. Conferencia “Las Artes Marciales como Iniciativa Educativa”, a cargo de José Guiral, siete veces Campeón Mundial de Taekwondo.</p>
	<p>Viernes</p> <p>9 19.00 h. Conferencia “Un día en el gimnasio de la mente”, a cargo de la psicóloga Merche Pasamontes y el coach Ramón Sallés.</p> <p>16 19.00 h. Presentación del libro “Mañana lo dejo”, de Pedro García Aguado.</p> <p>23 19.00 h. Presentación del libro “Sexe jove”, de la sexòloga Francisca Molero.</p> <p>30 19.00 h. Presentación del libro “El triunfo de María Magdalena. Jaque mate a la Inquisición”, de José Luis Giménez.</p>
	<p>Sábados</p> <p>3, 10, 17, 24 y 31</p> <p>12.30 h. Últimas sesiones de la novena temporada de los “Sábados de cuento de El Corte Inglés”. El día 3, la actriz Mercè Martínez y Un món d’històries. El día 10, la Cia. El forat del Niu, Els contes de la Nuria. El 17, Perot Contacontes, Contes estrambòrics. El día 24, sesión de magia con David Povedano, Isla Mágica. Y el sábado 31 Sandra Navarro y Las zapatillas rojas.</p>

Todas las actividades se celebrarán en la Sala de Àmbito Cultural en la 6ª planta de El Corte Inglés de Portal de L’Àngel Entrada gratuita. Aforo limitado